

Філасофія вобразаў і візуальная прастора сэнсаў у акварэлях Генадзя Шутава

Цыбульскі М. Л.

Установа адукацыі «Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава», Віцебск

У артыкуле разглядаецца эвалюцыя жывапіснай манеры Заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрэата Спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва за значны ўнёсак у развіццё сучаснага выяўленчага мастацтва (2011 г.) Генадзя Шутава, своеасаблівая «метафізічная логіка» яго вобразнага і кампазіцыйнага мыслення, алгарытм арганізацыі мастацкай прасторы. У цэнтры ўвагі – неад’емныя якасці ўсіх твораў мастака: поліфанізм і філасафічнасць вобразаў, выразная і даволі складаная архітэктоніка вобразнага і візуальнага поля.

У аснову «аўтарскай» жывапіснай сістэмы Г. Шутава пакладзены шматпластовы жывапіс дробнымі мазкамі, у прасветах паміж якімі акварэльным камертонам «гучыць» белая папера, надаючы адлюстраваным формам лёгкасць і ўнутранае свячэнне. Сярод прац, якія напісаны мастаком, нямала пейзажаў, твораў, прысвечаных Віцебску, але цэнтральнае месца ў яго творчасці займае нацюрморт. У гэтым жанры, мастак па-філасофску патрабавальны да сімвалічнага значэння прадметаў, якія ўключаны ў нацюрморты, да канцэптуальнай выразнасці твора.

Ключавыя словы: беларуская акварэль, віцебская школа акварэлі, нацюрморт, мастацкі вобраз, прастора і час, кампазіцыя.

(Искусство и культура. — 2013. — № 3(11). — С. 40-44)

Philosophy of Images and Visual Space of Meanings in Watercolours by Gennady Shoutau

Tsybulsky M. L.

Educational establishment «Vitebsk State P. M. Masherov University», Vitebsk

Evolution of the painting manner of Gennady Shoutau, Honorable Person of Arts of the Republic of Belarus, Republic of Belarus President Special Award Winner for considerable contribution into the development of contemporary fine arts (2011), is considered in the article, as well as peculiar «metaphysical logics» of his image and composition thinking, algorithm of setting up artistic space. Attention is drawn to inseparable qualities of all the painter's works – polyphonic and philosophic character of images, expressive and rather complicated architecture of image and visual field.

Multi layer painting with tiny strokes, between which white paper «sounds» as watercolour test, which gives lightness and inner shining to painted forms, is the basis of the author's painting system by G. Shoutau. Among the painter's works there are plenty of landscapes, works devoted to Vitebsk, central place in his creative work being taken by still-life. In this genre the painter is philosophically demanding to symbolic meaning of objects, which are included into the still-life, to conceptual expressiveness of the picture.

Key words: Belarusian watercolour, Vitebsk school of watercolour, still-life, artistic image, space and time, composition

(Art and Culture. — 2013. — № 3(11). — P. 40-44)

Акварэлі Генадзя Шутава заўсёды авылучае, падкрэслена аўтарская «метафізічная логіка» вобразнага і кампазіцыйнага мыслення, а таксама надзіва выразны алгарытм арганізацыі мастацкай прасторы. А яшчэ вытанчаны густ, высокі прафесіяналізм і віртуознасць валодання ўлюбёным мастацкім матэрыялам –

акварэллю. Неад’емная якасць усіх твораў мастака – поліфанізм і філасафічнасць вобразаў, выразная і даволі складаная архітэктоніка вобразнага і візуальнага поля. Вонкавая прастата і даступнасць падкрэслена рэалістычных выяў у яго працах зманлівая. Выяўленчая канкрэтнасць адсылае гледача да мудрагеліста выбудавааных

Адрас для карэспандэнцыі: e-mail: mtsybulsky@rambler.ru – М. Л. Цыбульскі

канцэпцый вобразнасці, якія надаюць яго аўтарскай паэтыцы адмысловую прыцягальнасць і эфектны поліфанізм. Менавіта ў ім схавана прычына нязменнай цікавасці да творчасці гэтага мастака на працягу вось ужо некалькіх дзесяцігоддзяў.

Мэта артыкула – аналіз акварэльных кампазіцый Генадзя Шутава, выяўленне адметных рыс мастацкіх вобразаў, асаблівасці кампазіцыйнага, жывапіснага і пластычнага рашэння.

Эвалюцыю жывапіснай манеры Генадзя Шутава наўрад ці можна лічыць гістарычна паслядоўнай і лагічна пралічанай. Да добра вядомай сёння ўласнай манеры акварэльнага жывапісу, складаных па вобразнасці, філасофскіх і канцэптуальна вывераных кампазіцый Генадзь Шутаў прыйшоў не адразу: пачынаючы ад пленэрнага і натурнага жывапісу, праз рамантычную паэтыку і стылістыку «суролага стылю», бясконцыя пошукі і эксперыменты. Мастак апантана і сур'ёзна займаўся творчасцю, браў удзел у шматлікіх пленэрах, працы міжнародных акварэльных груп, арганізоўваў свае ўласныя персанальныя выставы.

Ранні перыяд творчасці. Раннія творы Г. Шутава былі сарыентаваны на традыцыйныя, рэалістычныя прыёмы акварэльнага пісьма. Асабліва гэта было характэрна для яго пейзажных кампазіцый, якія амаль да 80-х гадоў адрозніваліся разгорнутай апавядальнасцю з характэрнымі рамантычнымі інтанацыямі. Шутаў будаваў свае кампазіцыі па звычайных законах рэалістычнага пейзажу, надаючы галоўную ўвагу не толькі значнасці ідэі, але і пабудове глыбокай, каларыстычна эфектнай прасторы. Адмысловае месца ў творчасці мастака заўсёды займалі асветленая часам, гістарычнымі падзеямі архітэктура, помнікі даўніны. Багаты матэрыял для падобных кампазіцый даваў удзел у пленэрах, праца ў складзе творчых груп акварэлістаў. Менавіта там Г. Шутаў пазнаёміўся і пасябраваў з такімі вядомымі майстрамі акварэлі, як М. Петрашкевіч, А. Пілар, Л. Купцыс, Б. Маркевіч, сумесная праца з якімі назаўжды засталася ў яго памяці і, безумоўна, паўплывала на яго творчасць.

Серыі акварэляў сямідзясятых-васьмідзясятых гадоў, напісаныя па выніках шматлікіх паездак мастака па рэспубліках, якія ўваходзілі ў склад СССР, напоўненыя як выявамі паэтычна тонкіх, лірычных і рамантычных прыродных матываў, так і эпічна

ўзнёслымі манументальнымі ландшафтамі. Нямала сярод іх рознага кшталту гарадскіх краявідаў. Нароўні з пейзажам у працах Г. Шутава ў гэты перыяд асабліва значным жанрам становіцца і нацюрморт, які на доўгія гады вызначыў асноўны вектар у яго творчасці.

Ужо ў канцы 70-х гадоў у працах мастака адчуваецца з'яўленне незвычайных для яго да гэтага жывапісна-пластычных інтанацый. У іх, у той ці іншай ступені, знайшлі адлюстраванне пошукі імпрэсіяністаў, навуковыя канцэпцыі дывізіяністаў, ідэі аналітычнага мастацтва П. Філонава. Асвойваючы багаты досвед сусветнага мастацтва, Г. Шутаў імкнуўся распрацаваць сваю «аўтарскую» жывапісную сістэму. У яе аснову быў пакладзена шматпластовы жывапіс дробнымі мазкамі, у прасветах паміж якімі акварэльным камертонам «гучала» белая папера, надаючы адлюстраваным формам лёгкасць і ўнутранае свячэнне. Паступова пачынае складацца і зусім іншая парадыгма мастацкага вобраза ў творах мастака.

Пейзажныя матывы ў творчасці Г. Шутава. Сярод прац, якія напісаны Г. Шутавым у 1970–1990-я гады, нямала пейзажаў з прыроднымі і архітэктурнымі матывамі беларускіх гарадоў і мястэчак. У тым ліку некалькі серый мемарыяльных па сваім строі пейзажаў, прысвечаных старажытным помнікам Беларусі. У сваіх кампазіцыях мастак адлюстраваў храмы ў Гародні, Пінску, Камаях, Дунілавічах, Глыбокім, Полацку, Браславе, Відзах, Паставах... Помнік архітэктуры становіцца выяўленчым і сэнсавым цэнтрам кампазіцыі: мастак вызначае найболей удалы з пункту гледжання архітэктурна-пластычнай выявы ракурс аб'екта, пазбаўляецца ад непатрэбных дэталей у яго атачэнні. Зачараваны бессмяротнай прыгажосцю старажытнай архітэктуры, Г. Шутаў стварае эфектныя, эмацыйна-ўзнёслыя выявы архітэктурных аб'ектаў, якія складаюць гонар беларускай культуры.

Значнае месца ў пейзажным жывапісе Генадзя Шутава ў той час займаюць і творы, прысвечаныя Віцебску. Мастак піша вялікую колькасць варыяцый на тэмы старажытнага горада, у якіх у сваім уяўленні нярэдка «адраджае» разбураныя храмы, фрагменты згубленай гарадской забудовы (серыі «Мой горад» (1972), «Помнікі архітэктуры Віцебшчыны» (1986–1987), кампазіцыі «Віцебск 100 гадоў таму» (1995)

і інш.). Рамантычныя па сваім характары пейзажы ў той жа час вызначана дакументальныя. У іх не адчуваеш прысутнасці чалавека і неўтаймоўнага бегу часу. Тут пануе Вечнасць, якая паводле выразу Г. Гесэ, і ёсць «царства праўдзівага».

Нягледзячы на вонкава «зразумелую» рэалістычную манеру жывапісу мастак, здаецца, заўсёды быў нонканфармістам, адпрэчваўчы дазволенае, звыклае і спрошчанае, накіроўваўчы сваю творчасць на пошукі новых і глыбокіх сэнсаў. Менавіта на гэтым шляху ён здолеў здабыць уласную манеру, у якой адчуваецца не толькі майстэрства выдатнага графіка і вытанчанага каларыста, але і грунтоўныя веды традыцый класічнага мастацтва, а таксама эксперыментальнай практыкі авангарда. Сёння творчасць Генадзя Шутава, Заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрэата Спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва за значны ўнёсак у развіццё сучаснага выяўленчага мастацтва (2011 г.) добра вядома не толькі прафесіяналам, але і ўсім аматарам акварэлі.

Час і прастора ў акварэлях мастака. Пэтыка акварэляў Генадзя Шутава ўключае не толькі своеасаблівую стылістыку мастацкай мовы, але і спецыфічныя трансфармацыі часу і прасторы. Творы мастака ўяўляюць складаныя аўтарскія хранатопы, у якіх «сутыкаюцца» розныя мастацкія традыцыі, нібы руйнуючы межы эпох і культур. Адлюстроўваючы філасофскія і светапоглядныя ўяўленні мастака, яны шмат у чым вызначаюць драматургію і стылістыку яго прац.

«Гутарказчасам», які імкненне «адчыніць акно ў мінулае», для Генадзя Шутава – тэмы знакавыя, якія праходзяць праз усю творчасць мастака. Падобнага кшталту акварэлі нярэдка запоўнены велізарнай колькасцю старадаўніх рэчаў, сапраўды антыкварных прадметаў, вырабаў мінулых стагоддзяў. Знакамі і метафарамі мінулага таксама становяцца малюнкі дэталей гадзіннікаў, газет, старых паштовак, фотаздымкаў і інш. Разглядаючы нацюрморты мастака, бачыш у іх «вялікае заспакаенне рэчаў, якім няма куды спяшацца», як пісаў некалі паэт Райнер Марыя Рыльке.

У творах Шутава час – гэта зусім не абстрактная паслядоўнасць імгненняў, звыклая для многіх. У яго адлюстраванні актыўна ўдзельнічаюць сэнсавы і пластыч-

ны рух, рытмічна пабудаваная кампазіцыя твора і, нарэшце, тэмпаральнасць уласна жывапіснай фактуры. Часавыя рамкі вобразаў у большасці твораў мастака наогул немагчыма пазначыць ні як мінулае, ні як сучаснасць. Гэта час цішыні і супакою, у якім адлюстраваны тонкія нюансы вобразнай канцэпцыі.

Уласцівы ўсяму мастацтву постмадэрнізму прынцып адначасовасці мінулага і сучаснага ў працах Шутава паўстае як дыялагічнасць часоў, іх своеасаблівыя ментальныя ўніверсумы – Вечнае. Тое, што калісьці аб'ядноўвала Эйнштэйна і Бахціна, паўстае ў поўную сілу ў жывапісе Генадзя Шутава. У мастацкай прасторы яго твораў час мае сваю дынаміку развіцця, у ім адчуваеш веліч і неўміручасць прыгажосці, непарыўную сувязь са спадчынай продкаў, душэўны супакой і камфорт. Ды і прастора ў працах Шутава звычайна выглядае як унікальнае шматмернае семантычнае поле, у якім за кошт новых кантэкстаў і нетрывіяльных кампазіцыйных рашэнняў ствараюцца незвычайныя, часта метафарычныя сэнсы.

Унутраная раўнавага, да якой, па ўдалым выразе Тэадора Адорна, мастацтва заўсёды павінна імкнуцца, «не быўшы ў стане здабыць яе цалкам», уласціва і творам Г. Шутава. Шмат у чым гэта ўдаецца мастаку дзякуючы бездакорнаму валоданню кампазіцыяй, якая ў яго нацюрмортах становіцца, перш за ўсё, носьбітам неардынарнай аўтарскай ідэі.

Кампазіцыя – гэта, мабыць, вяршыня творчага майстэрства Генадзя Шутава. Але стварэнне кампазіцыі для яго – гэта, перш за ўсё, яе паэтапнае «канструяванне» ў выглядзе складанай інсталяцыі, якая складаецца з рознай колькасці прадметаў. Мастак уключае ў падобныя інсталяцыі сваіх нацюрмортаў розныя па сэнсавай арыентацыі аб'екты, якія пры гэтым становяцца семантычнымі элементамі, а пазней набываюць уласцівасці архетыпічных знакаў. Выкарыстоўваючы разнастайныя «кампазіцыйныя маніпуляцыі» з аб'ектамі, незвычайныя спалучэнні і кантрастныя супастаўленні прадметаў у кампазіцыі, мастак не толькі стварае вызначаны кантэкст успрымання сэнсаў, але і спрыяе нараджэнню новага, індывідуальна яркага мастацкага «тэксту».

Практычна заўсёды кампазіцыі ў акварэлях мастака адрознівае структурная цэлас-

насць, у якой асобныя элементы арганічна злучаны паміж сабой па сэнсе і пластычна. Але гэта не проста ўзаемасувязь унутранай і вонкавай формаў, а падкрэслена гарманічнае іх сугучча, дзе ў кансананснасці элементаў карціны крыецца глыбокая і дзіўна выдатная сутнасць той ці іншай пэўнай выявы.

Драматургія і вобразны свет нацюрмортаў. Нацюрморт на працягу многіх гадоў застаецца вядучай тэмай у творчасці Генадзя Шутава. У гэтым жанры ўдала адлюстроўваецца дзіўна асцярожнае і паважлівае стаўленне мастака да прадметнага свету. Генадзь Шутаў па-філасофску патрабавальны да сімвалічнага значэння прадметаў, якія ўключаны ў нацюрморты, да канцэптуальнай выразнасці твора. Але мастак пазбягае ўжо звыклага «сімвалізму» рэчаў. Менавіта таму інфраструктура выявы ў цэлым уяўляецца значна больш складанай, чым простая сукупнасць адназначна пэўных сімвалаў.

Кожная кампазіцыя ўяўляе сабою драматургічна дасканалы выбудаваную мізансцэну. Нароўні з выразным кампазіцыйным цэнтрам, дамінантай і вобразным ключом у якім часам з'яўляецца невялікі па памерах прадмет, у працы выразна праглядаецца своеасаблівая «іерархія» рытмічных адносін. Нярэдка, выкарыстоўваючы шматузроўневыя плоскасці, дзе драпіроўкі зусім не з'яўляюцца неад'емным атрыбутам, Г. Шутаў імкнецца да падкрэсленага геаметрызму, да ясна бачнай дынамічнай гармоніі вертыкаляў і гарызанталаў.

У большасці твораў 1980–1990-х гадоў неглыбокая, амаль ірэальная прастора, у якой на ўмоўнай гарызантальнай плоскасці змешчаны аб'екты. Пры гэтым перадаецца яна выключна жывапісна, дынамічна гульнёй збліжаных па колеры і тону фарбаў. Традыцыйна ўвага мастака сканцэнтравана на адлюстраванні пластычнай выразнасці лаканічна прадстаўленых прадметаў. І толькі пасля 2005 года фоны ў нацюрмортах Г. Шутава ўсё часцей становяцца прадметнымі і пластычна пэўнымі, яшчэ больш ускладняючы пластычны і каларыстычны лад яго акварэляў. У гэты час з'явілася цэлая серыя кампазіцый пад назвай «На фоне «Жывапісу старога срэбра» І. Шутавай», серыі, напісанай некалькі раней жонкай Генадзя Шутава – Ірынай (дарэчы, таксама арыгінальнай і таленавітай мастач-

кай!). Гэта была не проста імправізацыя на адну і тую ж тэму. Увагу Генадзя прыцягнулі новыя фактуры, і асабліва такія матэрыялы, як фольга. Але малюнак фольгі ў творах Генадзя – гэта не проста захапленне незвычайнай бліскучай срэбнай паверхняй тонкай металічнай паперы. Важнай з'яўляецца вобразна-пластычная інтэрпрэтацыя гэтага матэрыялу, які паўстае яшчэ і як своеасаблівы знак імітацыі, знак ірэальнасці, бліскучага мінулага, пакрытага пацінай часу («Убраныя ў фольгу» (2010), кампазіцыі 1, 2, 3).

Генадзь Шутаў вельмі ўдала аб'ядноўвае ў адным нацюрморце прадметы, прынцыпова розныя па матэрыяле і пластыцы. Гэта спрыяе стварэнню выразнага вобраза, фармаванню ў творы эмацыйнай дамінанты. Кожны аб'ект для Г. Шутава – гэта вобраз, які вызначае ўсе астатнія якасці рэчы, яе практычную і эстэтычную значнасць, знакавы сэнс. І таму для мастака, сарыентаванага на пластычную дасканаласць формы, застаюцца прынцыпова важнымі ўсе, нават, здавалася б, малаважныя элементы кампазіцыі, і, вядома, ж дэталі, фактура, тэкстура матэрыялу, з якога зроблены прадметы.

Мастак спрабуе пранікнуць у сутнасць прадметаў свайго «тэатра рэчаў», не прэпаруючы, не разбураючы пры гэтым устойлівай канструкцыі выяўленчай выявы. Наадварот, Г. Шутаў імкнецца да дасягнення жывапіснай вытанчанасці ў адлюстраванні прадметаў у зменлівай прасторы. Ступень прапрацоўкі формы даводзіцца да ілюзорнасці і часам набліжаецца да пластычнай канкрэтнасці сусветна вядомых нацюрмортаў – падманак XVIII стагоддзя. Але зусім не натуралізм вызначае характар твораў Генадзя Шутава. Дзякуючы высокаму майстэрству пластычнай рэжысуры дыктат формы ў кампазіцыях мастака заўсёды абмяжоўваецца творчай задумай.

У сваіх акварэлях Шутаў не займаецца вынаходніцтвам віртуальных канструкцый і фактур, ён лічыць самадастатковай рэальную рэчаіснасць. Чаго варта толькі гульня святла на складанай форме шклянных, металічных, керамічных прадметаў у нацюрмортах мастака, ці маляўнічая пластыка скамечанай паперы, дзе мудрагелістыя перапляценні плоскасцяў уяўляюць быццам бы скаваную часам вобразную трансфармацыю прасторы. Святло ў нацюрмортах Шутава не гэтак «адлюстроўваецца» ад прадметаў, колькі выпраменьваецца імі,

не толькі выяўляючы іх сутнасць, але нібы даносячы да гледача нейкую сакральнасць прадметаў, утоены ў іх чароўны пачатак, як гэта некалі было ўласціва мастацтву Сярэднявечча.

Асацыятыўнасць і музычнасць – таксама важныя, ключавыя характарыстыкі вобразнасці ў акварэлях мастака. Музычныя інтанацыі, розныя варыяцыі танальнасці выразна прасочваюцца ў мелодыцы яго мастацкай мовы. Не выпадкова нават у назвах некаторых са сваіх акварэляў мастак адсылае нас да музыкі («Мелодыя дажджу» (1996), «Мелодыя мінулага часу. Януш і Сафія Радзівіл» (2005), «Слухаючы арганную музыку Баха» (2011), «Чулы сон скрыпак» (2005), трыпціх «Голас крыштальны» (2003)).

За гады творчасці ў Г. Шутава склаліся ўласныя іконаграфічныя тыпы кампазіцый, у якіх часам з нацюрморта ў нацюрморт «вандруюць» адны і тыя ж прадметы. Некаторыя з іх для мастака становяцца носьбітамі ярка выяўленых «сэнсавых вектараў», іншыя набываюць пэўную архетыпічную значнасць. Усё гэта сёння таксама стала адметнай рысай аўтарскага стылю гэтага акварэліста.

Вобразы мінулага і настальгія па перажытым. У другой палове 1990-х – 2000-я гады ў творчасці Генадзя Шутава з’яўляюцца вобразы, звернутыя да мінулага, напоўненыя ўспамінамі і нейкай настальгіяй па перажытым. У творах мастака погляд усё часцей спыняецца на візуальнай эстэтыцы і вытанчанай пластыцы аб’ектаў («Карабель часу» (2000), «У часе» (2000), «Вяртанне ў Віцебск 70-х» (2002), «Настальгічны. Мамін бэз» (2005), «Рэквіем. Загінуўшым цэрквам XX стагоддзі» (2006), «Стагоддзю, якое прайшло. На добрую памяць» (2006), «Кола мінулага часу» (2007), «Караблікі майго дзяцінства» (2007), «Гутарка з часам. Званок у Дрысу 1949 г.» (2006)).

Адметнай рысай творчай манеры Г. Шутава стала выкарыстанне ім рознага роду культурных рэмінісцэнцый, якія ў яго працах знаходзяць новы сэнс. Акрамя таго сярод упадабанах матываў мастака – так званыя «нацюрморты-прысвячэнні», якія адлюстроўваюць нейкія значныя для Шутава знакі сутнасці (Трыпціхі «Матэрыя мастацтваў (Прысвячэнне бацькам)» (1999),

«Гутарка з часам» (прысвечаны 125-годдзю з дня нараджэння Я. Купалы і Я. Коласа) (2007), «Пераламленне. Паўлу Філонаву прысвячаецца» (2001), «Тры букеты. Аголеная Леаніда Хобатава» (2002), «Згаслыя лампы Шагала» (2002), «Чорная кераміка Н. Сіманькова» (2008).

У творах Генадзя Шутава нацюрморты з выявамі кветак сустракаюцца, мабыць, на працягу ўсёй яго творчасці. Звычайна гэта вонкава някідкія палявыя расліны, якія разам з тым уражваюць гледача паэтычным ладам выявы і гармоніяй формаў. Але складзеныя ў букеты жывыя і засушаныя кветкі ў акварэлях мастака з’яўляюцца не проста эквівалентам «прыгожага», нейкай алегорыяй душэўных пачуццяў, а нясуць у сабе глыбейшы сэнс, адлюстроўваючы прыгажосць прыроды ў пазачасавым кантэксце. («Кветкі Галгофы» (2009), «Рыцарам Вялікага княства Літоўскага прысвячаецца» (2009), «Вясновае абуджэнне» (2010), «Папараць-кветка» (2011), «Заснулы матылёк» (2011)).

Своеасаблівая і даволі арыгінальная, падкрэслена «шутаўская тэма» – «прыдуманая букеты» («Прыдуманая букеты» (2008), «Срэбныя рытмы прыдуманых букетаў» (2010), «Букет, які прысніўся. Прысвячаецца музеям К20 і К21 Дзюсельдорфа» (2010), «Букет са страчаных пёраў» (2010), «Мудрагелістая прыгажосць» (2011)). Гэтыя нацюрморты мастака вылучаюцца канцэптуальнасцю і фантазіянасцю, своеасаблівай, часам сюррэалістычнай паэтыкай, пераносяць нас у свет мрой і пачуццёвых фантазій.

Заклучэнне. Арганізацыя дыялогу з гледачом для Г. Шутава заўсёды была прынцыпова важнай. На гэтым шляху яго ніколі не пакідала пачуццё адмысловай адказнасці і сур’ёзнай патрабавальнасці да кожнага элемента гэтага камунікатыўнага ланцужка. І таму, прадстаўляючы свае ўнікальныя нацюрморты гледачу, «кампазітар акварэльных сімфоній» чакае ад яго не проста спакойнага і эмацыйнага сузірання сваіх твораў, а разлічвае на ўдумлівы аналіз іх вобразнага і кампазіцыйнага ладу, на сур’ёзнае «пагружэнне» ў гэтую па-філасофску глыбокую інтэлектуальную прастору ў пошукаў новых сэнсаў, жадае прыадчыніць усім нам праўдзівую прыгажосць і сутнасць светаўладкавання.

Паступіў у рэдакцыю 05.06.2013 г.